

POSTANOWIENIE

Dnia 10 września 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Grela

w sprawie z powództwa P. S.

przeciwko S.

Spółce Akcyjnej z siedzibą w S.

o zadośćuczynienie, odszkodowanie i rentę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 10 września 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 22 listopada 2019 r., sygn. akt [...],

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. nie obciąża powoda kosztami postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 18 maja 2018 r. Sąd Okręgowy w P., w sprawie z powództwa P. S. przeciwko S. S.A. w S. o zadośćuczynienie, odszkodowanie i rentę, zasądził od pozwanego na rzecz powoda: tytułem zadośćuczynienia kwotę 300.000 zł z odsetkami ustawowymi od 14 lutego 2014 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty (pkt 1), oddalając powództwo o zadośćuczynienie w pozostałym zakresie (pkt 2), tytułem odszkodowania kwotę 3.872,61 zł z odsetkami ustawowymi od 26 sierpnia 2014 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty (pkt 3), oddalając powództwo o odszkodowanie w

pozostałym zakresie (pkt 4), tytułem skapitalizowanej renty kwotę 3.674 zł z odsetkami ustawowymi od 8 marca 2014 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty (pkt 5), oddalając powództwo o zapłatę skapitalizowanej renty w pozostałym zakresie (pkt 6), tytułem renty na zwiększone potrzeby kwotę 840 zł miesięcznie, płatną począwszy od 1 sierpnia 2014 r. z góry, do 10 dnia każdego miesiąca z odsetkami ustawowymi do 31 grudnia 2015 r., a od 1 stycznia 2016 r. z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w razie uchybienia terminu płatności którejkolwiek raty (pkt 7), oddalając powództwo o rentę w pozostałym zakresie (pkt 8).

Wyrokiem z 22 listopada 2019 r. Sąd Apelacyjny w [...] zmienił zaskarżony wyrok w punktach 3, 4, 7 i 8 w ten sposób, że punktowi 3 nadał następującą treść: „zasądza od S. Spółki Akcyjnej z siedzibą w S. na rzecz P. S. kwotę 3.872,61 tytułem odszkodowania z ustawowymi odsetkami za opóźnienie: od kwoty 1980,02 zł od dnia 15 października 2013 r. do dnia zapłaty i od kwoty 1.852,48 od dnia 26 sierpnia 2014 r. do dnia zapłaty;”; w punkcie 7 podwyższył zasądzoną rentę z kwot po 840 zł do kwot po 1.260 zł miesięcznie, pozostawiając bez zmian warunki płatności poszczególnych rat; oddalił apelację powoda w pozostałym zakresie i w całości apelację strony pozwanej.

W skardze kasacyjnej powód jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazał na przesłanki przedsądu przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.

W ocenie skarżącego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, a nadto w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, które równocześnie budzi poważne wątpliwości, jak i rozbieżności w orzecznictwie sądów, a tym samym wymaga rozstrzygnięcia oraz dokonania wykładni prawa we wskazanym zakresie, a mianowicie: „Czy dla ustalenia odpowiedniej wysokości należnego poszkodowanemu zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę w oparciu o przepis art. 445 § 1 k.c. ma znaczenie uwzględnienie przez sąd pełnego stopnia uszczerbku na zdrowiu powoda wskazanego przez biegłych sądowych lekarzy wykraczającego znacznie ponad 100%, czy też dopuszczalne jest ograniczenie się przez sąd do dokonania oceny, iż uszczerbek ten jest znaczny i przekracza 100%,

a także czy ustalone w ten sposób zadośćuczynienie spełnia swą funkcję kompensacyjną biorąc pod uwagę zrównywanie w ten sposób sytuacji wszystkich osób, które doznały obrażeń ciała skutkujących uszczerbkiem na zdrowiu na poziomie przekraczającym 100%, tj. tak na poziomie 105%, jak i na poziomie 305%?".

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W judykaturze już wielokrotnie wypowiedano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18, niepubl.). Wskazano tam m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie objęte podstawami kasacyjnymi, doniosłe z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy i nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może się przyczynić do rozwoju prawa. Powołanie się przez skarżącego na takie zagadnienie wymaga jego sformułowania oraz uzasadnienia występowania w sprawie (por. niepublikowane postanowienia Sądu Najwyższego: z 28 listopada 2003 r., II CK 324/03, z 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05, z 13 lipca 2007 r., III CSK

180/07, z 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, z 26 września 2005 r., II PK 98/05, z 10 maja 2019 r., I CSK 627/18).

Powołanie się na przesłankę przedsądu przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wskazania przepisu prawa, którego wykładnia budzi wątpliwości, określenia zakresu koniecznej wykładni, wykazania, że wątpliwości interpretacyjne mają poważny charakter i wymagają zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy, a jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (por. m.in. niepublikowane postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r. II CZ 102/02, z 28 marca 2007 r. II CSK 84/07, z 11 stycznia 2008 r. I UK 283/07 i z 8 lipca 2008 r. I CSK 111/08).

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., gdy w sprawie doszło do kwalifikowanego: oczywistego naruszenia prawa, widocznego od razu, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby głębszej analizy. Konieczne było zatem wykazanie, że Sąd drugiej instancji w sposób oczywisty naruszył przepis jasny i jednoznaczny, którego wykładnia i stosowanie nie budzi żadnych wątpliwości (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 marca 2002 r. I PKN 34/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100, z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49 i z 11 stycznia 2008 r. I UK 285/07, niepubl.).

Skarżący potraktował zamiennie trzy powołane przesłanki przedsądu, do czego nie ma podstaw szczególnie w sytuacji, gdy istnienie przesłanki przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. zostało uzasadnione rozbieżnościami w orzecznictwie. Powołanie przez skarżącego, obok pkt 1 z art. 398⁹ § 1 k.p.c., także pkt 2 występującego w tym samym artykule nie jest zrozumiałe, skoro nie towarzyszy temu żadne uzasadnienie, a pkt 1 i 2 dotyczą różnych przyczyn składania wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 stycznia 2012 r., I CSK 362/11). Dodatkowo, jeżeli na tle przepisu powstało istotne zagadnienie prawne, to jego naruszenie przez sąd nie może mieć charakteru oczywistego, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Nie jest możliwe jednoczesne wykazywanie, że w sprawie istnieje zagadnienie prawne dotyczące wykładni określonych przepisów prawa i że skarga oparta na naruszeniu tych przepisów

jest oczywiście uzasadniona. Albo jest tak, że wykładnia danych przepisów jest prosta i w związku z tym ich naruszenie jest oczywiste, albo tak, że wykładnia ta rodzi istotne zagadnienie prawne, wobec czego naruszenie przepisów nie może być oczywiste (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 29 lipca 2015 r. I CSK 980/14). Obie te przesłanki przedsądu nie mogą być także wskazane jako alternatywne, bowiem obowiązkiem skarżącego jest wskazanie prawidłowej podstawy wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i nie jest rzeczą Sądu Najwyższego dokonanie za niego wyboru w tym zakresie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 22 września 2016 r., I CSK 816/15, niepubl.).

Jedynie na marginesie należy wskazać, że szczegółowa analiza sprawy prowadzi do wniosku, że powyższe przesłanki nie zostały wykazane. W skardze kasacyjnej nie powołano argumentów, które mogłyby świadczyć, że w sprawie spełniona została któraś z przesłanek przyjęcia sprawy do rozpoznania. Trzeba podkreślić, że nie należy zrównywać wielokierunkowości stosowania prawa w niejednakowych stanach faktycznych oraz różnorodności orzecznictwa - naturalnej i uzasadnionej - z rozbieżnością orzecznictwa, zasadniczo niepożądaną i wymagającą krytycznej oceny oraz ewentualnej eliminacji. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania opartego na przyczynie przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. nie jest więc wystarczające przytoczenie spraw i oznaczających je sygnatur bez wykazania, że rozbieżność w orzecznictwie rzeczywiście występuje, że jest istotna i że wyraża się odmiennością rozstrzygnięć wydanych w takich samych lub bardzo podobnych okolicznościach faktycznych i prawnych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 czerwca 2015 r., III CSK 59/15, OSNC 2016, nr 2, poz. 29).

Zdaniem skarżącego, Sąd Apelacyjny ustalając wysokość należnego powodowi zadośćuczynienia ograniczył się do dokonania oceny, iż uszczerbek na zdrowiu powoda przekracza 100%. Przeczy temu jednak analiza uzasadnienia Sądu II instancji, z którego wynika, że zaakceptował on ustalenie Sądu Okręgowego, że uszczerbek na zdrowiu powoda wynosi 305% (strona 24 uzasadnienia), co oznacza, że miał tę okoliczność na względzie. Ze sformułowania zawartego na stronie 29 uzasadnienia nie można wyprowadzać wniosku, że Sąd Apelacyjny nie uwzględnił pełnego stopnia uszczerbku na zdrowiu powoda wskazanego przez biegłych sądowych lekarzy. Z tych powodów,

nie można uznać, że powołane przez skarżącego orzeczenia mające wykazać rozbieżności w orzecznictwie zostały wydane w takich samych lub bardzo podobnych okolicznościach faktycznych i prawnych. Rozbieżność, na którą powołał się w niniejszej sprawie powód, jest zatem pozorna.

Biorąc to pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej, nie znajdując też okoliczności, które obowiązany jest brać pod uwagę z urzędu w ramach przedsądu.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 102 w związku z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

jw